

Prof. dr Velimir Ćerimović,
Univerzitet „Union – Nikola Tesla“- Arhitektonski fakultet, Beograd
Prvi institut pejzažno-arhitektonskog graditeljstva Srbije, Beograd

PREDLOG ZA IZMENE I DOPUNE ZAKONA O PLANIRANJU I IZGRADNJI

Uvod

Prethodni utemeljivači zakonskih propisa u oblasti planiranja, projektovanja, izgradnje i upravljanja prostorom od druge polovine 20. veka do danas, nisu uočili fatalne greške koje su posledica neodržive „2D“ edukacije, a onda i primene i uzakonjivanja neodržive „2D“ terminologije. Ova nepobitna činjenica jasno pokazuje kako je kroz primenu i uzakonjivanje „2D“ terminologije došlo do posledične „proizvodnje“ spekulativnih „2D-patenata“. Među njima, najdrastičniji je kvazistručni obrazac po kojem je „3D“=“2D“ i obratno. Tako se kvazistručnom logikom i uzakonjenom „2D“ prečicom stiglo do apsurdna, koji se zove kontaminacija prostora sa neodrživim opcijama pseudodemokratije, pseudourbanizacije, pseudoregulacije, degradacije i deregulacije urbanosredinskog prebivališta, zatim posledičnog umnožavanja negativnog ekološkog nasleđa i štetnog dejstva negativnih efekata „staklene bašte“, zbog čega u uslovima lokalnih i globalnih klimatskih promena, danas svi ispaštamo.

Iz ovoga nije teško zaključiti da je tu reč o oskudnom dosegu „2D“ teorija, pragme i znanja, koje se još od Bauhauza se izrodilo u zabludu o marginalizovanju fizičkih („3D“) struktura i objekata pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa, jer tobože „pejzaž i park ne mogu biti predmet umjetničkog oblikovanja“. Potom, „2D“ „plan namene površina“ bez treće dimenzije i bez produbljenog mišljenja o prostoru neodrživo postaje, i danas u drugoj deceniji 21. veka, još uvek važi i ostaje kao najvažnija podloga (dokument) u procesu integrativnog planiranja naselja.

Ovaj pristup i sagledavanje problema koji proističu iz neodržive regulative i edukacije... artikulišu i afirmišu integrativno „3D“ ekourbanističko i ekoprostorno (ekoregionalno) planiranje koje predstavlja održivu podlogu za integrisanje, afirmisanje i razvoj „3D“ teorija i pragme u oblasti planiranja i upravljanja urbanosredinskim i životnosredinskim prostorom. A, ono se bazira na principima ekoreciprocity između socijalnih potreba i aktivnosti naseljene ili lokalne zajednice i visoko-graditeljskih, nisko-graditeljskih i pejzažno-graditeljskih fizičkih („3D“) struktura, objekata ili artefakata u okvirima urbanosredinskog prebivališta (naselja) i životnosredinskog staništa.

U vezi s tim, treba znati da urbanosredinsko prebivalište (naselje) predstavlja uži životni okvir, odnosno građeni, artificijelni ili urbanosredinski ambijent za sve potrebe i aktivnosti naseljene ili lokalne ljudske urbane zajednice, a životnosredinsko stanište predstavlja najširi, odnosno bogomdani životni ovozemaljski ili planetarni okvir, odnosno makrosredinski prostorni ambijent za sveukupni ovozemaljski biodiverzitet.

Ovakav pristup i sagledavanje socijalno-prostornih činjenica ustvari predstavlja jedan preosmišljeni, ali naučno-stručno utemeljen pokušaj, i može se reći avangardni poduhvat koji je podstaknut dosadašnjom nelogičnom, kvazistručnom kombinatorikom neorživih „2D“ i održivih „3D“

teorija i pragme urbanističkog i prostornog (regionalnog) planiranja i upravljanja prostorom. Sve veće potrebe za kultiviranim, zdravim i održivim urbanosredinskim strukturama, objektima ili artefaktima, sve više su ostajale bez adekvatnih odgovora na stvaranje zdrave urbanosredinske životne celine, pa su tako kroz više decenija usložavani problemi i oblici zagađenja urbanog kao užeg i životnog kao šireg prostora, ustvari postali deo akutnih životnih i prostornih kriza, koje su s vremenom dovele do umnožavanja negativnog ekološkog nasleđa i negativnih i pretećih efekata staklene bašte, kako po lokalne ljudske zajednice, tako i po ukupni ovozemaljski biodiverzitet.

Zbog činjenice da u teskobnom urbanom supstratu nije uvek bilo lako naći adekvatna rešenja i odgovore na razna složena pitanja iz grado-graditeljske oblasti, mnogi modernisti i postmodernisti, a potom i investitorsko-urbanistički lobi i korporatokratija sa hegemonijom kapitala, više ili manje su sledili zablude Bauhausa o vrtno-parkovnom ili pejzažno-urbanom graditeljstvu, stvaralaštvu, kulturi, umetnosti i kulturno-parkovnom nasleđu. Svi oni kroz ceo 20. i početak 21. veka nevide da pejzaž i parkovno-urbane fizičke strukture mogu biti i da jesu predmet umetničkog stvaranja, zatim pejzažno-arhitektonsko-urbanog dizajna i izgradnje.

Upravo ta činjenica u teskobnim urbanim prilikama, podstakla je „2D“ urbaniste, pa i „2D“ arhitekta, planere, pejzažne arhitekta i sledbenike u drugim oblastima (pravo, mediji...), što je samo doprinelo stvaranju jedinstvene prilike da se mađioničarski skuju „2D-patenti“, koji će tokom više decenija u 20. veku sve do danas (2013. godine), sasvim beskrupulozno, neumesno, neuko i neodrživo oduzimati treću dimenziju, kako „3D“ vrtno-parkovnim ili pejzažno-urbanim, odnosno pejzažno-graditeljskim strukturama, objektima ili artefaktima pejzažne arhitekture, tako i nisko-graditeljskim fizičkim jedinicama i celinama.

Tokom 20. veka, rezultat takvog kvazistručnog i neukog odnosa i sagledavanja složenih gradograditeljskih problema sveo se na neodrživi jedan posve paušalno izveden kvazistručni patent po kojem je „3D“=„2D“ i obratno. On je definitivno decenijama kroz 20. vek uvreženo i sasvim kvazistručno oduzimao treću dimenziju nisko i pejzažno građenim fizičkim strukturama, što je i dovelo do neodrživog svođenja pejzažno-urbanih tvorevina na tzv. neizgrađene, tzv. slobodne, tzv. otvorene prostore, zatim tzv. zelene površine, tzv. zelene zone, tzv. prirodna dobra i razne druge „2D“ izvedenice i „2D-patente“. Tako se istim pejzažno i nisko građenim tvorevinama, čak suprotno naučno-stručnim znanjima, principima, pregnućima i dostignućima, sasvim improvizatorski i paušalno već decenijama kroz 20. vek potire njihov graditeljski, kulturni i funkcionalni identitet, fizički subjektivitet i kapacitet, ekourbani bonitet i legalitet, ali i ekoreciprocity između visokih, niskih i pejzažno građenih struktura, objekata ili artefakata.

Čitav problem proizlazi iz činjenice da dosadašnje „2D“ urbanističko i prostorno planiranje kroz neodrživu primenu prevaziđene „2D“ terminologije, u fizičkoj strukturi grada prozelitistički i neodrživo prepoznaje samo visoko građene objekte ili artefakte, i njih smatra jedino izgrađenim prostorima i objektima, jer oni imaju zidove. Znači, tobože vizionarske „2D“ teorije i pragma sagledavaju viziju naselja u 21. veku, a primenom „2D“ terminologije i „2D“ kvaziznanja, „2D“ planiranje i upravljanje prostorom samo pokazuje, kako ustvari ne zna da grad osim socijalnih

(lokalnih) zajednica i visoko građenih fizičkih struktura, čine još dva podtipa fizičkih („3D“) struktura, objekata ili artefakata koji nemaju zidove.

Zato „2D“ teorije i pragma kroz decenije sve do danas nisu potpune, jer one nikako nevide i nepoznaju nisko i pejzažno građene „3D“ objekte ili artefakte. Čak šta više, one ih neodrživo smatraju tzv. neizgrađenim, tzv. slobodnim, tzv. otvorenim prostorima. Zato i nije neobično što one ni na jednom mestu ne pominju suštinski važan ekoreciproцитet i ekourbani kontinuitet između imanentnih, integrativnih, kompatibilnih i komplementarnih visokih, niskih i pejzažno građenih objekata ili artefakata u fizičkoj strukturi urbanosredinskog prebivališta (naselja).

„Ti prostori, često veliki u odnosu prema ukupnoj površini grada, ne nazivaju se parkovima, jer to i nisu“. Oni eventualno mogu imati ekološko, rekreaciono ili zdravstveno značenje, ali su često bez prepoznatljivosti, lišeni kompozicije i umetničkog senzibiliteta. Rezultat takvog ozelenjavanja su gradovi i naselja bez duha i identiteta. Gradske tzv. zelene površine označene zelenom bojom u starim zonskim planovima danas su najčešće „zelene pustinje“ koje služe ljudima (npr. za šetnju sa psima ili za trčanje), ali ih i ne vide, jer su sve takve tzv. površine jednake, a nude sve i ništa. To su uostalom potvrdili i Jan Gel i Daniel Lebeskind radeći u okviru projekta „Grad na vodi“ za Luku Beograd prilikom uvida u stanje pejzažno-arhi-tektonsko-urbanih struktura Beograda 2008/2009. godine.

Epilog

Ovaj kritički osvrt na neodrživost dosadašnje regulative koja preferira kombinatoriku neodržive „2D“ i održive „3D“ terminologije, sasvim objektivno i dobronamerno ističe jedan važan deo suštinskih razloga koji su vešto maskirali skriveno-potencijalne spekulativne mogućnosti i tumačenja po potrebi, te prevođenja i prenamene delova ili celina „3D“ objekata ili artefakata pejzažne i niske gradnje u besmisleni „2D“ ravan („3D“=“2d“ i obratno), što je isključivo u funkciji pseudourbanizacije.

U vezi s tim i Ranko Radović primećuje da je doveden u pitanje legitimitet „fizičkog urbanizma“, pa je „plan namene površina“ kako on kaže: „bez treće dimenzije i bez produbljnog urbanog mišljenja prostora u celini, ostao najvažniji dokument planiranja grada. O „zoniranju“ da se i ne govori!“ A nakon Ranka Radovića, i naš savremenik – urbannista Dobrivoje Tošković znalački i odgovorno ističe da se danas u Srbiji i njenom okruženju još uvek kombinuju elementi dvodimenzionalnog i trodimenzionalnog planiranja prostora.

To je u značajnoj meri redukovalo regulativnu doslednost, zatim bonitet, punoću i kvalitet zakonskih rešenja. Na isti način, obezvređilo je i očekivano uspešnu regulatornu misiju u sprečavanju bespravne gradnje i drugih oblika kontaminacije prostora, pa tako i zakonodavni smisao urbanog reda. Zato se ovom prilikom i ukazuje na vidljive slabosti i neprocenjivo štetne propuste dosadašnje „2D“ regulative, jer su i dalje evidentni posledični podstandardni kapaciteti „3D“ pejzažno-urbanih struktura, objekata i paradigmi, koji svakodnevno trpe kontaminirajuće oblike od pseudodemokratije do kvazistručne degradacije, pseudourbanizacije, pseudoregulacije i deregulacije na nivou lokalnih i nacionalne zajednice, odnosno urbanosredinskog prebivališta i životnosredinskog staništa.

Dakle, osim kritičkog osvrta na „2D“ teorije i pragmu, kroz ove predloge i dopune, ukazuje se na nužnost „3D“ stručno-naučnog pristupa u korist integrativnog „3D“ ekourbanističkog i ekoprostornog (ekoregionalnog) planiranja i upravljanja prostorom. U prilog tome, prezentovan je primeren deo autorske argumentacije u okviru objavljenih radova u naučnim časopisima, čime se ukazuje na potrebu napuštanja i preosmišljavanja neodrživih „2D“ u korist održivih „3D“ premisa, teorija i pragme, jer su to velikim delom suštinski uzroci dosadašnjeg dugotrajnog i neprocenjivo štetnog dejstva u već izazvanim i evidentnim uslovima lokalnih i globalnih klimatskih promena sa apokaliptičnim nagoveštajima.

Samo ovaj mali deo izloženih problema, dovoljan je da se shvati da smo stigli do „tačke preokreta“, kada se definitivno moraju napustiti neodržive „2D“ teorije i pragma. Istovremeno, nužno se mora razvijati nove i dakako, održive „3D“ naučno- stručne paradigme koje će blagovremeno stvoriti uslove za preosmišljeno delovanje u oblasti „3D“ ekourbanističkog i ekoregionalnog planiranja i upravljanja prostorom, njegovim tekovinama i tvorevinama.

U navedenom kontekstu, u budućem zakonu naročito je potrebno artikulirati i afirmirati održive „3D“ principe:

- da fizičku strukturu ljudskog prebivališta (naselja), ruralnog ili urbanog tipa, čine tri podtipa fizičkih struktura među kojima se razlikuju: visoko, nisko i pejzažno građeni objekti ili artefakti, umesto dosadašnje neodržive „2D“ tipologije po kojoj fizičku strukturu grada čine izgrađeni i tzv. neizgrađeni, tzv. slobodni i tzv. otvoreni prostori,
- da su tri podtipa fizičkih struktura (visoko, nisko i pejzažno građeni objekti ili artefakti) kao strukturni delovi ruralnosredinskog i urbanosredinskog prebivališta, uzročno-posledične podceline koje imaju jednako vredan i ravnopravan status, što znači da nema prozelitizma jednih nad drugima, a naročito visoko građeni objekata nad pejzažnim i nisko građanim objektima,
- da su tri podtipa fizičkih struktura (visoko, nisko i pejzažno građeni objekti ili artefakti) međusobno podrazumevajuće, integrativne, kompatibilne, komplementarne podceline u fizičkoj strukturi ruralnosredinskog ili urbanosredinskog prebivališta,
- da je u plansko-urbanističkim dokumentima, regulativi i svim pratećim aktima, odlukama i preporukama, nužno artikulirati i afirmirati isti nivo detaljnosti za sve jednako vredne podtipove visokih, niskih i pejzažno građanih „3D“ struktura, objekata ili artefakata,
- da se afirmiše održivi ekoreciproцитet između visoko, nisko i pejzažno građanih fizičkih („3D“) struktura
- da planirana, projektovana i izgrađena nisko-graditeljska i pejzažno-graditeljska „3D“ ostvarenja ili artefakti, u pojmovnom i pojavnom smislu, neporecivo jesu izgrađeni „3D“ objekti, iako nemaju zidove, kao što to neporecivo jesu visoko građeni objekti ili artefakti koji imaju zidove,
- da definitivno postoje planirane, projektovane i građene strukture, objekti ili artefakti pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa, a ne tzv. zelene površine, tzv. zelenilo, tzv. zelene zone koje su u proleće zelene, u jesen žute, a zimi pod snegom bele itd.
- da planirane, projektovane i građene strukture, objekti ili artefakti pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa nisu prirodna dobra, jer

nisu tvorevine prirode iako se u njihovoj izgradnji koriste rasadnički proizvedeni floralni (organski) elementi koji se kao floralne jedinice ugrađuju na projektovano mesto,

- da u planiranim, projektovanim i građenim strukturama, objektima ili artefaktima pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa kao graditeljsko-urbanim tvorevinama vladaju urbani procesi, a u prirodnim dobrima kao prirodnim tvorevinama vladaju prirodni procesi,
- da planirani, projektovani i građeni „3D“ objekti ili artefakti pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa nisu i ne mogu biti tzv. neizgrađeni, tzv. otvoreni, tzv. slobodni, tzv. zeleni, tzv. prirodni prostori, površine, zone i tome slično,
- da planirani, projektovani i građeni objekti ili artefakti pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa kao „3D“ fizičke strukture, ne mogu se svoditi, prevoditi i legendirati kao „2D“ besmislene ravni, odnosno zeleno obojene ili neobojene površine, tzv. zelenilo, tzv. zelene zone, tzv. zeleni prostori, tzv. priroda, (Dakle, ni pojam „zelenilo“ u proleće, ni „žutilo“ u jesen, ni slogan „zelenilo-žutilo“, jasno je da ne mogu artikulirati stručne probleme razumevanja, markiranja, planiranja, bilansiranja, projektovanja itd., raznovrsnih i višesložnih objekata kulturno-parkovnog nasleđa, odnosno i drugih objekata pejzažno-arhitektonskog graditeljstva, stvaralaštva, kulture i umetnosti.),
- da se u zakonu potpuno eliminiše iz upotrebe neodrživi „2D“ plan namene površina bez treće dimenzije i produbljenog urbanog mišljenja o prostoru, već da se umesto njega afirmiše plan namene građevinskog zemljišta, ili plan fizičkih struktura ruralnosredinskog ili urbanosredinskog prebivališta,
- da se neafirmiše kvazistručni i neodrživi „2D“ antisistem tzv. zelenih površina i tzv. zelenila, već da se afirmiše jedino mogući i održivi „3D“ sistem pejzažno-arhitektonsko-urbanističkih struktura i objekata,
- da nisko i pejzažno građeni objekti ili artefakti nisu elementi urbanog diskontinuiteta, već da su oni kao i visoko građeni objekti jednako vredni elementi i stožeri poželjnog i jedino održivog ekourbanog kontinuiteta,
- da se afirmiše graditeljski i kulturni, odnosno strukotvorni, gradotvorni, duhotvorni, životvorni identitet, fizički subjektivitet i kapacitet, ekourbani bonitet i graditeljskourbani legalitet za pejzažno i nisko građene strukture, objekte ili artefakte,
- da se u plansko-urbanističkim dokumentima neafirmiše kvazistručni „2D“ apsurd po kojem tzv. zelena površina = površina površine, jer ona nema graditeljski i kulturni identitet, fizički subjektivitet i kapacitet, graditeljsko-urbani bonitet i legalitet,
- da se u plansko-urbanističkim dokumentima kod bilansiranja kvadrata za visoko i nisko građene „3D“ objekte, nužno je istovremeno bilansirati kvadraturu poznatih pejzažno građenih „3D“ objekata, umesto dosadašnjeg bilansiranja tzv. zelenih površina, koje u konačnom sabiranju predstavljaju površinu površine ili kvadrat kvadrata,
- da se eliminiše dosadašnje mađioničarsko oduzimanje treće dimenzije planiranim, projektovanim i građenim „3D“ objektima pejzažne arhitekture, pa i nisko građenim „3D“ objektima, jer se isti na taj način neodrživo prevode u besmislenu ravan, ili tzv. neizgrađeni, tzv. slobodni prostor, tzv. otvoreni prostor koji se po potrebi prenamenjuje i pseudourbanizuje,

- da se eliminiše upotreba kvazistručne, spekulativne i uzakonjene „2D“ terminologije u plansko-urbanističkim dokumentima, jer iz nje proističe vešta administrativno-upravna trikologija (manevar) korumpiranih pojedinaca i grupa, po kojoj se spekulativno proizvedena „2D“ ravan, interesno-profiterski i po potrebi, prenamenjuje u neizgrađeno građevinsko zemljište (lokaciju) za pseudourbanizaciju koja kontaminira urbanosredinski volumen (primeri: rušenje „Petog parkića“ 2005. g. i proširenje T.C. „Ušće“ 2009. g.),
- da je za pejzažno-urbane objekte potrebna izrada idejnog i glavnog projekta, i da se u vezi s tim plansko-urbanističkim dokumentima implementira isti nivo detaljnosti za visoko, nisko i pejzažno građene strukture,
- da se nijedan pejzažno-urbani objekat ne može graditi (izvoditi) samo na osnovu tzv. plana uređenja ili tzv. plana ozelenjavanja, već samo na osnovu glavnog projekta,
- da se naselja ne mogu planirati bez naseljskog parka, blokovi bez blokovskog parka, ulice bez drvoreda,
- da glavni projekat pejzažno-arhitektonskog objekta moraju revidovati licencirani pejzažni arhitekti sa novim nazivom licence koja je primerena planiranju, projektovanju i izgradnji „3D“ objekata pejzažno-arhitektonskog ili pejzažno-urbanog graditeljstva, stvaralaštva, kulture, umetnosti i kulturno-parkovnog nasleđa, a ne sa trenutno važećim koje su rezultat kvazistručne „2D“ ili tzv. zelenopovršinske terminologije,
- da se u idejnim i glavnim projektima eliminiše „2D“ terminologija, naročito kod specifikacije organskih (floralnih) gradivnih materijala za izgradnju pejzažno-urbanog objekta.
- da se u plansko-urbanističkim dokumentima planiraju; da projektanti po projektnom zadatku rade projekat za poznati pejzažno-arhitektonski objekat parka i sl. (a ne da rade tzv. projekat uređenja prostora, jer nije u pitanju održavanje –čišćenje, brisanje prašine, krećenje); da izvođači grade (a ne da ih podižu, jer nisu ni pali); da stručno kompetentna preduzeća održavaju; i konačno da stručno kompetentne institucije sistema štite, isključivo poznate fizičke („3D“) strukture, objekte ili artefakte pejzažno-arhitektonskog graditeljstva;
- odnosno da kvazistručno neplaniraju „2D“ antisistem zelenih površina ili tzv. zelenila, zatim da nerade virtuelni projekat ili plan tzv. uređenja tzv. zelenih površina ili tzv. zelenila, da ne održavaju tzv. zelene površine, već razne i poznate objekte parkova, vrtova, predvrtova, promenada itd., da se planirani, projektovani i građeni „3D“ objekti ili dobra kulturno-parkovnog nasleđa štite kao kulturna, urbana ili crkvena dobra, a ne kao prirodna dobra, jer nisu prirodna tvorevina i u njima ne vladaju prirodni procesi itd.

Reference

1. Doksijadis, Konstantinos (1982), *Čovek i grad*, Nolit, Beograd.
2. Pegan, Srećko (2007), *Urbanizam*, Arhitektonski fakultet, Zagreb.
3. Radović, Ranko (2009), *Forma grada*, Građevinska knjiga, Beograd.
4. Radović, Ranko (1972), *Fizička struktura grada*, IAUS, Beograd.
5. Tošković, Dobrovoje (2006), *Uvod u prostorno i urbanističko planiranje*, Akademska misao, Beograd.
6. Čerimović, Lj. Velimir (2012), *Da li je planirani, projektovani i građeni park kulturno ili prirodno dobro, ili zelena površina, ili...?*, (*Is planed, designed and built park cultural or natural resources, or green area, or...?*), Časopis „Savremeno graditeljstvo“, Broj 9., Godina IV, Banjaluka, (str. 52-67); (9 771986 575905) ISSN 1986-5759 / UDK 711; UDK 711.4-11:712; www.pipaugs.org.rs

7. Ćerimović, Lj. Velimir (2012), *Da li je Pionirski park prirodno dobro? (Is Pioneer Park natural area?)*, Naučno-stručni časopis za arhitekturu i građevinarstvo „Prostor“, Broj 19. Banjaluka, (str. 66-71.) UDK 71/72; ISSN 1840-4154; www.pipaugs.org.rs
8. Ćerimović, Lj. Velimir (2012), „2D“ ili „3D“ regulativa, planiranje i upravljanje urbanim i regionalnim prostorom („2D“ or „3D“ regulation, planning and management of urban and regional area), Zbornik radova „Gradovi u XXI veku – lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“, IV naučno-stučni skup sa međunarodnim učešćem (IV mid-career scientific conference with international participation), Asocijacija prostornih planera Srbije, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Republička agencija za prostorno planiranje, Beograd, (str. 289-300), 711.1:352.078(082) ; ISBN 978-86-82657-97-2 (GF) ; COBISS.SR-ID 189609228. ; www.pipaugs.org.rs
9. Ćerimović, Lj. Velimir (2012), *Klimatske promene i planiranje urbanosredinskog prebivališta (Climate change and planning urban environmental residence)*, Časopis „Tehnika“, Broj 66 (2012) 4., Godina LXVII, Beograd, (str. 523-529.), UDC: 551.583.588:502.33, UDC: 62(062.2) (497.1), ISSN 0040-2176; www.pipaugs.org.rs
10. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *(Ne)održivo „2D“ planiranje struktura urbanog i predeonog pejzaža u uslovima klimatskih promena ((Un)sustainable "2D" structure of the urban planning and landscape scenery in terms of climate change)*, Zbornik radova „Budućnost razvoja naselja u svetlu klimatskih promena“, Društvo urbanista Beograda (DUB), Beograd, (str. 137-172.), 711.4:551.583(082), ISBN 978-86-907727-7-3, COBISS.SR-ID 187362060 www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
11. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Pejzažno graditeljstvo – Integrativna zaštita i očuvanje kulturno-parkovske baštine (Landscape Architecture - Integrative protection and preservation of cultural heritage park)*, Časopis za urbanizam, arhitekturu i dizajn „Arhitektura“, Broj 157-158., Asocijacija srpskih arhitekata – Arhitektonski forum, Beograd & Podgorica, (str. 20-21.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
12. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Korporatokratija i gradograditeljstvo (Korporata-ism and cities-architectural)*, Časopis za urbanizam, arhitekturu i dizajn „Arhitektura“, Broj 163-164., Asocijacija srpskih arhitekata – Arhitektonski forum, Beograd & Podgorica, (str. 20-21.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
13. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Da li je Pionirski park prirodno dobro (Is Pioneer Park natural resource)*, Časopis za urbanizam, arhitekturu i dizajn „Arhitektura“, Broj 167-168., Asocijacija srpskih arhitekata – Arhitektonski forum, Beograd & Podgorica, (str. 16-19.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
14. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Urbanizacija ili pseudourbanizacija (Urbanization or pseudo-urbanization)*, Časopis „Nasleđe“, Broj 17., Godina VIII, Filološko-umetnički fakultet (FILUM) Kragujevac, Kragujevac, (str. 39-63), UDK 711.4:504.63; ISSN 1820-1768=Nasleđe (Kragujevac) COBISS.SR-ID 115085068 ; www.pipaugs.org.rs
15. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Pseudourbanizacija kao posledica zakonske i urbanističke terminologije (Legal consequences of urban and terminology)*, Časopis „Tehnika“, Broj 65 (2011) 1., Godina LXVI, Beograd, (str. 27-34.), UDC:711.4-63, UDC: 62(062.2) (497.1), ISSN 0040-2176 ; www.pipaugs.org.rs
16. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Neodržive pseudourbane posledice zakonske i urbanističke terminologije (Unsustainable pseudo-urban consequences of legal and urban terminology)*, Glasnik Srpskog geografskog društva, Broj 3., Sveska XCI, Beograd, (str. 117-138), UDC 911.375.227; ISSN 0350-3593 ; 0350-35931103117C.pdf - Adobe Reader ; www.pipaugs.org.rs
17. Ćerimović, Lj. Velimir (2011), *Pseudourbanizacija i korporatokratija protiv održivog razvoja (Pseudo-urbanization and Korporata-ism against sustainable development)*, Proceedings 5th International scientific conference „Architecture, civil engineering – modernity“, Ministry of culture – Republic Bulgaria, State Cultural Institute „The palace“ – the town of Balchik, Varna Free University „Chernorizets Hrabar“ Faculty of Architecture, Varna, Bulgaria, (str. 267-279.), ISSN 1314-3816 ; www.pipaugs.org.rs

18. Ćerimović, Lj. Velimir (2010), *Održiva urbanizacija i neodrživa pseudourbanizacija (Sustainable urbanization and unsustainable pseudourbanization)*, Časopis „Savremeno graditeljstvo“, Broj 04, Godina II, Zavod za izgradnju a.d. Banjaluka, Republika Srpska, Banjaluka, (str. 28-38.), UDK 711.4:502; UDK 711; ISSN 1986-5759; www.zibl.net ; www.pipaugs.org.rs
19. Ćerimović, Lj. Velimir (2010), *Kulturno-parkovno nasleđe kao integrativni deo zaštite graditeljske baštine i održivog razvoja - Primer Akademskog parka u Beogradu (Cultural-park heritage as integrative part of architectural heritage and sustainable development - Example of Academic Park in Belgrade)*, Zbornik Pete konferencije o integrativnoj zaštiti (Proceedings of the Fifth Conference on Integrative Protection), Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske Banjaluka & Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske, Banjaluka, (str. 297-309.), ISBN 978-99955-640-4-9, COBISS.BH-ID 1798936 ; www.pipaugs.org.rs
20. Ćerimović, Lj. Velimir (2010), *Održivost, građena sredina i klimatske promene (Sustainability, developed environment and climate change)*, Zbornik (pdf) „Zaštita životne sredine u energetici, rudarstvu i pratećoj industriji“, Fakultet za ekologiju i zaštitu životne sredine Univerziteta „Union“ Beograd i Asocijacija geofizičara Srbije, Beograd, (str. 300-309.), ISBN 978-86-913953-0-8 (AGS), COBISS.SR-ID 178214668 ; www.pipaugs.org.rs
21. Milošević, V. Predrag – Ćerimović, Lj. Velimir (2010), *Eko-grad Beograd – kontinuitet sistemskih ogrješenja o održivost (Eco-city Belgrade – continuity of sistemi's failures in sustainability)*, Časopis „Izgradnja“ 64 (2010) 1-2, 3-6., Broj 1-2., Godina LXIV, Beograd, (str. 47-70.), UDK 502.131.1(497.11), UDK 624+71+72(05), ISSN 0350/5421; UDK 624+71+72(05), COBIS.SR-ID 55831; www.pipaugs.org.rs
<http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0350-54210702007F>
22. Ćerimović, Lj. Velimir (2010), *Moći zakonodavne i urbanističke kvazistručne terminologije, i vice versa: Peti parkić Beograd – Trotoari Sarajevo – Akademski park Beograd (Legislative power and urban quasi-professional terminology and vice versa Five park Belgrade - Pavements Sarajevo - Academic park Belgrade)*, Časopis „Izgradnja“ 64 (2010) 9-10., Broj 9-10., Godina LXIV, Beograd, (str. 553-570.), UDK 712:711.4;502.131.1, UDK 624+71+72(05), ISSN 0350-5421. ; www.pipaugs.org.rs
23. Milošević, V. Predrag – Ćerimović, Lj. Velimir (2009), *Eko-grad Beograd (Eco-city Belgrade)*, Abstract ID number 27., Congress E-Book, ECOCITY – 2009 - Ecocity worlod summit 2009, www.ecocity2009.com, Istanbul Cevahir Convention Center, 13-14-15. December 2009., (str. 220-235.) ; www.pipaugs.org.rs
24. Ćerimović, Lj. Velimir (2009), *Savremena urbanost i kulturno-parkovno nasleđe u uslovima lokalnih i globalnih promena (Modern urbanity and cultural-park heritage in the conditions of local and global changes)*, International conference „The space i European architecture – tradition and innovation“, Ministry of culture – Republick Bulgaria, State Cultural Institute „The palace“ – the town of Balchik, Varna Free University „Chernorizets Hrabar“ Faculty of Architecture, Proceedings part I - (str. 188-205.), ISBN 978-954-9430-43-1. ; www.pipaugs.org.rs
25. Ćerimović, Lj. Velimir (2009), *Neprikladna stručna terminologija u knjigama i zakonskoj regulativi (Inappropriate technical terminology in books and legal regulation)*, Časopis „Izgradnja“ 63 (2009) 3-4., Broj 3-4., Godina LXII, Beograd, (str. 87-106.), UDK 71/72:81'276.6, UDK 624+71+72(05), ISSN 0350-5421;UDK 624+71+72(05), COBIS.SR-ID 55831;
<http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0350-54210702007F> ; www.pipaugs.org.rs
26. Ćerimović, Lj. Velimir (2009), *O problemu stručne terminologije (The problem of professional terminology)*, Časopis za urbanizam, arhitekturu i dizajn „Arhitektura“, Broj 137., Asocijacija srpskih arhitekata – Arhitektonski forum, Beograd & Podgorica, (str. 13.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs

27. Ćerimović, Lj. Velimir (2009), *Efekti marginalizacije i diskontinuiteta pejzažno-arhitektonsko-urbanih struktura u građenoj sredini (Efekts marginalization and discontinuity landscape-architectural-urban structure built environment)*, Zbornik radova (CD) „Kontinuitet-diskontinuitet u planiranju gradova“, Društvo urbanista Beograda (DUB), Beograd, (str. 142-163.), ISBN 978-86-907727-5-9.; www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
28. Milošević, V. Predrag – Ćerimović, Lj. Velimir (2009), *Eko-grad Beograd – kontinuitet sistemskih ogrješenja o održivost (Eco-city Belgrade – continuity of sistemi's failures in sustainability)*, Zbornik radova (CD) „Kontinuitet-diskontinuitet u planiranju gradova“, Društvo urbanista Beograda (DUB), Beograd, (str. 36-62.), ISBN 978-86-907727-5-9.; www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
29. Ćerimović, Lj. Velimir (2008), *Plansko-urbanistička i zakonodavna terminologija u funkciji pseudourbanizacije (Planning and urban development and legislative terms in the function of pseudo-urbanization)*, Zbornik radova „Nova urbanost – Integracija – Dezintegracija grada?“, Društvo urbanista Beograda (DUB), Beograd, (str. 71-94.), 711.4.01 (082); ISBN 978-86-907727-4-2.; www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
30. Ćerimović, Lj. Velimir (2008), *Kulturno-parkovno nasleđe Srbije kao vredan graditeljsko-urbani i ekoturistički resurs (Cultural-park heritage of Serbia lovely as a valuable architectural and urban and eco-tourism resource)*, Zbornik radova (CD) „Perspektive razvoja ekoturizma“, Ekološki pokret Sremska Mitrovica – Centar za razvoj eko i ruralnog turizma, Sremska Mitrovica, (str. 111-122.); www.ecotourismserbia.com ; www.pipaugs.org.rs
31. Ćerimović, Lj. Velimir (2008), *Plansko-urbanistička terminologija na štetu ekourbanih resursa (Plan-urbanistic terminology to the detriment of eco-urban resources)*, Međunarodna naučna konferencija „Životna sredina danas“ (International conference on „Environment today“), Časopis „ECOLOGICA“, Broj 16., Godina XV, Beograd, (str. 171-180.), UDC:502.33.34.001.4:728.1(1-22)=861; UDC:502; YU ISSN 0354-3285 ; www.pipaugs.org.rs
32. Ćerimović, Lj. Velimir (2008), *Očuvanje i zaštita postojećeg – danas još nepoznatog kulturno-parkovnog nasleđa u uslovima globalnih promena (Conservation and protection of the existing – today still unknown cultural-park heritage in the conditions of global changes)*, Zbornik Druge i Treće konferencije o integrativnoj zaštiti (Proceedings of the Second and Third Conference on Integrative Protection), Univerzitet za mir Ujedinjenih nacija – Evropski centar za mir i razvoj Beograd & Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske Banjaluka & Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasleđa Republike Srpske & Grad Banjaluka, Banjaluka, (str. 293-326.), 930.85(082); 725/728(082); 903/904(082); ISBN 978-99955-640-1-8. COBISS.BH-ID 1251352. ; www.pipaugs.org.rs
33. Ćerimović, Lj. Velimir (2008), *Pseudourbanizacija ugrožava kvalitet vazduha u gradovima i naseljima Srbije (Pseudo-urbanization threatens air quality in cities and towns Serbia)*, Zbornik radova „Kvalitet zaštite vazduha 2008“, Privredna komora Srbije – Odbor za zaštitu životne sredine i održivi razvoj i Društvo za čistoću vazduha Srbije, Beograd, (str. 233-247.), 502/504(082); 502.3(497.11)(082); 614.71(082); 66.071.9(082); ISBN 978-86-80809-43-4. ; www.pipaugs.org.rs
34. Ćerimović, Lj. Velimir (2008), *Plansko-urbanistička terminologija na štetu ekourbanih resursa (Plan-urbanistic terminology to the detriment of eco-urban resources)*, Društvo „Ecologica“, Beograd (str. 134-136.), 502/504(048); ISBN 978 – 86 – 904721 – 4 – 7. ; www.pipaugs.org.rs
35. Ćerimović, Lj. Velimir (2007), *Pravoslavna crkvena porta i savremena urbanost (Orthodox churchyard and contemporary urbanity)*, Zbornik radova „Nova urbanost – Globalizacija – Tranzicija“, Društvo urbanista Beograda (DUB), Beograd, (str. 251-266.), ISBN 978-86.907727-3-5. www.dub.org.rs ; www.pipaugs.org.rs
36. Ćerimović, Lj. Velimir (2007), *Eko-urbana (ne)kultura ugrožava kvalitet vazduha (Eco-urban (non)culture threatens air quality)*, Zbornik radova „Zaštita vazduha 2007“, Društvo za čistoću vazduha Srbije & Privredna komora Srbije, Beograd, (str. 183-189.), 502/504 (497.11) (082); 502.3 (497.11) (082); 614.71 (082); 66.071.9 (082); ISBN 978-86-80809-38-0. ; www.pipaugs.org.rs

37. Ćerimović, Lj. Velimir (2007), *Štete zbog uvrežene i neprimerene terminologije (Damage due to widespread and inappropriate terminology)*, Časopis za urbanizam, arhitekturu i dizajn „Arhitektura“, Broj 109., Asocijacija srpskih arhitekata – Arhitektonski forum, Beograd & Podgorica, (str. 12.), ISSN 1452-9750; www.pipaugs.org.rs
38. Ćerimović, Lj. Velimir (2007), *Eko-urbana (ne)kultura i globalno zagrevanje (Eco-urban (non)cultures and global warming)*, Časopis za urbanizam, arhitekturu i dizajn „Arhitektura“, Broj 115., Asocijacija srpskih arhitekata – Arhitektonski forum, Beograd & Podgorica, (str. 8-9.), ISSN 1452-9750 ; www.pipaugs.org.rs
39. Ćerimović, Lj. Velimir (2006), *Kulturno-parkovno nasleđe Srbije (Cultural-park heritage of Serbia)*, Časopis „ECOLOGICA“ - Posebno tematsko izdanje, Broj 12., Godina XIII, (str. 161-168.), UDC:351.777.83:502.5(497.11)=861; UDC:502; YU ISSN 0354-3285. ; www.pipaugs.org.rs
40. Ćerimović, Lj. Velimir (2006), *Planski dokumenti, legislativa, terminologija i kulturno-parkovno nasleđe (Planning documents, legislation, terminology and cultural-park heritage)*, Zbornik radova “Rekonstrukcija i revitalizacija grada”, Društvo urbanista Beograda (DUB), Beograd, (str. 133-145.); 7.11-168(082), ISBN 86-907727-2-3.; COBISS.SR-ID 135682060 ; www.pipaugs.org.rs
41. Ćerimović, Lj. Velimir (2003), *Obnova duhovnih, graditeljskih i pejzažnih vrednosti Vojvodine (Renewal of spiritual, architectural and landscaping values of Vojvodina)*, Međunarodna eko-konferencija 2003. (Zaštita životne sredine gradova i prigradskih naselja - Environmental protection of urban and suburban settlements), Monografija II, Ekološki pokret grada Novog Sada, Novi Sad, (str. 75-80.), ISBN 86-83177-17-3, ISBN 86-83177-18-1. ; www.pipaugs.org.rs
42. Šćitaroci Obad Mladen i Bojanić-Obad Šćitaroci (1996), B., *Parkovna arhitektura kao element slike grada*, Prostor, Vol. 4, Broj 1, Zagreb.